וועטער:
אממייסטן קלאָר און קילער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 5.42.
זון אונטערגאנג — 7.12.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 21, No. 203, Tuesday Sept. 8, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דינסטאג כו׳ אלול, תרצ״א.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY SEP 15 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

וואס אויף דער וועלט קאָן פאַרלויפן

צוויי אידישע געשעפטסלייט וואָס האָבן „געשלאָגן" דעם קריזיס

צייטן זיינען שלעכט, און קוים זיי־נען אזוי זעלטן, ווי ברונימער אינ׳ם מדבר.

אבער גוטע געשעפטסלייט געפינען זיך אן עצה און זיי „שלאָגן דעם קריזיס", — אזוי ווי עס האבן געטאן די אבראהאמס קא. און די כאימסאן, דריי גורם קא. אין רייס־לייק, א שטעטל אין וויסקאנסין, לויט אן אויסשניט פון דעם זשורנאל "וויימענס וועיר", וואס איז צו אונז צוגעשיקט געווארן פון א לעזער.

די מעשה איז אזוי געווען:

די אבראהאמסאן קא. איז געשטאנען אין רייס־לייק פאר די לעצטע 13 יאר, און האט, ווי מען זאגט עס, געמאכט א לעבן.

האט די כאימסאן דריי גורם קא. דערזעען אז א איד מאכט א לעבן, האט זי דערפון געדרונגען, אז נאך א איד קאן שוין אויך מאכן א לעבן.

האט אזוי די כאימסאן דריי גורם קא. מיט איינציקע חדשים צוריק אוועק־געשטעלט זיך אין רייס־לייק, אין כדי צו קריגן די „ביזנעס" האט זי ארויס־געשטעלט אין שוי־פענסטער איין־דא־לארדיקע קלייד־לאדן צו 69 סענט.

האט אבראהאמסאן דערזעען אויבערן נאס וואו עס האלט, נעמט ער אן שטלעם ארויס דו זעלבע קלייד־לאדן צו 39 סענט.

נעמט כאימסאן צלייך אן פריישן זיינע קלייד־לאדן צו 29 סענט, אן אבראהאמסאן ענטפערט אים דערויף מיט 19 סענט.

איז כאימסאן געווארן בוגזו און קומט ארויס מיט 14 סענט. דאנט אב־ראהאמסאן, אז אים שלאגט מען ניט, אז ער קומט אראפ צו 7 סענט.

נעמט כאימסאן אן שטעלט ארויס 5 סענט, אן אבראהאמסאן ענטפערט מיט 1 סענט. — אז די הונדערטער כעגען וואס שטיין אין הויז, אז מען קוקט זיך צו צום פארצווייפלט נאלאדי־אטארן קאסף פון די צוויי אידישע קאנקורענטן, נעמט אויף די בשורה מיט א "הורא".

ווערט כאימסאן אן אויפגעקאכטער. — ער האט פיינט די "מאנקי ביזנעס"!

— און ער שרייט צום עולם: "א קליידל, פריי. ווער עס וויל קומט און נעמט!"

האט אבראהאמסאן דערזעען אז ס׳איז שלעכט אז זיין קאנקורענט נעמט ביי אים צו די „ביזנעס", שרייט ער צום עולם: "קליידלאך פריי, אין מיר ניכן צו א ניקל צו ווערן קליידיק!"

...מילא, דערביי איז עס שוין צוגעלייכן. ווייטער האט מען שוין ניט געקאנט גיין. ווייל אין עטלאכע מינוט צייט זיינען ביי ביידן ניט פארבליבן קיין קליידלאך, — מען האט זיי צעבאפט ווי מצה־וואסער.

אט אזוי, זעט איר, קאן מען נאך איינמיטן צייטן קריגן קונים און אראפ־ברינגען סחורה: "קאנקורענטן אין די נשמה פונ׳ם אנדער׳..."

* * *

דער קריזיס ביי די עסקימאסן

דער אלוועלטלאכער קריזיס האט דערגרייכט די ווייטע אלכעמ ענגנגן פון אמרקטער קריז, און די עסקימאסן פון קינג ווייליאם אינזל, ווערט גע־מאלדן זוכן, פונקט ווי דו ברויטשע רעגירונג, מיטלען, ווי צו לייזן זייער פינאנצייעלן קריזיס...

דער אמת איז, אז דער עסקימאס האט ניט קיין "מארגעדזש" אויף זיין "אנגל" (א ביידל געמאכט פון איין און שניי, אין וועלכער דער עסקימאס לעבט מיט זיין פאמיליע און מיט זיינע חינכן), און הירשן, בערן און פיש אין דא גענוג.

אבער די עסקימאסן נעיטיקן נוין אין א ביסל מזומן צו קויפן קולן פאר זיי־ערע ביזקס. און אזוי ווי דער מארק איז דיערע בערישע פעלן איז געפאלן, אז עס געקומען ביי זיי צו א פינאנצי־עלן קריזיס.

קומט איצט אז די ידיעה פון קינג ווייליאם אינזל, אז מען פאנגט דארטן איצט דורכפיר א באל, צו שאפן גנלט פאר א אריטש עסקימאסן.

אויפ׳ן פלאן צו שניידן ארבעטסלא־זיקייט שטעץ זיינען די עסקימאסן אפנים ניט נעפאלן...

* * *

„עק־דרייערס" קלוב

כידוע איז דער קריזיס אויך שטארק אין ענגלאנד, און אפשר נאך שטארקער ווי אין ארקטשיל קריזיס...

אבער די ענגלישע כלבים, באזונ־דערס די אריסטאקראטישע צווישן זיי, לעבן נאך איצט א נוטן טאג, — אפשר בעסער פונ׳ם דריי מיליאן ארבעטסלא־זע מענשן, נאנץ פשוט: זיי האבן ארס־טאקראטישע באלעבאטים, וואס האבן פרנסה אפילו ווען ס׳איז דא א קריזיס.

פון א בריוו וואס די צייטונג האט געקראגן פון לאנדאן, ענגלאנד, דער וויזן מיר זיך פון א גרויסער און פאר־צווייגטער ארגאניזאציע, וואס הייסט דער „עקדרייערס קלוב", לימיטער.

די ארגאניזאציע ציילט א מיטגלי־דערשאפט פון 500 טויזנט כלבים אין גרויס־בריטאניע אליין, און אין פאר־שפרייט, לויטן׳ קעפ, איבער 90 לענ־דער פון דער וועלט. איינשליסנדיק די פאראייניגטע שטאטן און קאנאדע, — אן אמת׳ער הינטישער אינטערנאציאנ־נאל...

די צוויי־פיסיקע אנפירער פונם קלוב צווישן וועלכע עס געפינען זיך פרינצן און אריסטאקראטן, באצוועקט, הייסט עס, צו זאגן זיך פאר׳ן וואוילזיין פון דער הינטישער משפחה.

און דער בריוו זאגט אונז אז די בשר־רה, און בעט עס אונז פאראפנטלאכן פאר׳ן וואוילזיין פון דער מעשהיים, — וואס מיר טוען טאקע דא. — אז דער נאלדענער מעדאל פונ׳ם "עק־דרייי־ערס קלוב" — א מין יעדלאכער "נאבל פריז", — איז דאס געווארן גע־וואדן פון "מיראס אף סעגר", א גרויס־סער כלב וואס באלאנגט ניט צו קיין אנדערן, ווי פרינץ דזשארדזש.

נו, דארפט איר זיך נאך זאגן?

ניי יוגאסלאווישע קאָנסטיטוציע גאַראַנטירט טאָלעראַנץ און גלייכע רעכט פאַר מינדערהייטן

גאַראַנטירט שוץ און אוטאָנאָמיע צו אַלע רעליגיעזע מינ־דערהייטן. — אַלע קריגן פּראָפּאָרציאָנעל זעלבע שטיצע פון רעגירונג.

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בעלגראד, יוגאסלאוויע, סעפּט. 8 גיעזע דינסטן אדער דעמאָנסטראַציע (איטא). — די נייע יוגאסלאווישע ווערט פאַרבאָטן לויט דער נייער קאָנ־קאנסטיטוציע פּראָקלאַמירט פון קעניג אלעקסאנדער נאכדעם ווי ער האט אָפּ־געשאפן די דיקטאטור אין לאנד שליסט אין די גאַראַנטיע פאר דער גלייכהייט פון אלע בירגער פאר׳ן געזעץ און פאר גלייכער שוץ פון אלע בירגער מצד דער מאכט.

די קאָנסטיטוציע גאַראַנטירט רעלי־גיעזע פרייהייט צו אלעמען, ווי אויך גלייכע בירגערלאכע און פאלעטישע רעכט. די פרייהייט פון רעליגיעזע פאר־בינדונגען און — אוטאָנאָמיע צו אלע אנערקענטע רעליגיעזע גרופּעס.

די קאָנסטיטוציע גאַראַנטירט אויך, אז אויף וויזל די רעגירונג וועט שטיצן מיט געלט די רעליגיעזע אינסטיטוציעס אין לאנד, דאַרף יעדע רעליגיעזע גרופּע קריגן פּראָפּאָרציאָנעל לויט איר צאָל א גלייכן חלק פון די פאנדז.

פאלעטישע אגיטאציע בעת די רעלי־

דריי דערטרונקען, 14 פאַרוואונ־דעט אין פאַרשיידענע עקסידענטן פאַר וואָך־ענד

צוויי פון די דערטרונקענע זיינען ווינניפּעגער. — ערנסטע אוטאָמאָביל עקסידענטן אויף מאָניטאָבער וועגן.

דער וואַרימער און לאנגער "וואָך־ענד" האט נעקאפּט דריי מענשלאכע לעבנס און אפּווייסקסטנס ארום 14 פאַרוואונדעטע אין ווינניפּעגער סכיבה.

עדוואַרד ליטל, 24 יאר, פון 87 אר־לינגטאן סטריט, איז בדרטרונקען אין וואַרן זונטאג ביינאַכט, ווען עס מיט מים העלגן האלץ זיינען געפאָרן אויף א שיפל אויף בוירד רייווער. ארום 20 מייל פון לאַק דו באנעי, און דאס שיפל האט זיך איבערגעקערט. מים האלץ איז מיט גרוים מי אריינגעראטעוועט גע־וואָרן.

לאַרימער האוואי, 21 יאר, פון 492 ענגעס עווע, האט זיך דערטרונקען מאַנטאָבא ביינאַכט באדנדיק זיך אין רעד־רייווער, ארום ליטל בריטעג.

דזשאָן ברינהאם, ארום 35 יאר, אן אריינגעלאָזענער פון דער היים פאר נייסטיק קראַנקע אין באנאנגען זעלבסט־

מאָרד, דערטרינקענדיק זיך אין רעד ריי־ווער ארום דעם סעלקירק פּאַרק, אין סעלקירק.

מר. און מרס. דזשיימס סקיד, פון 217 היל עווע, נאַרוואוד מיט זייערע דריי קינדער, זיינען פאַרוואונדעט גע־וואָרן, ווען דער אוטאָמאָביל אויף וועלכן זיי זיינען געפאָרן אין אריינגע־פאָרן אין א דרעש־מאַשין ניט וויים פון באסעשטער.

פינף זיינען פאַרוואונדעט געווארן ווען אן אוטאָמאָביל געטריבן פון ווי־ליאם סאַדערלענד, פון ווינניפּעג, האט זיך צוליב א "בלאָו אוט" איבערגעקערט ניט וויים פון דאפין.

עדוואַרד מילער און נאך דריי פּער־זאָן זיינען פאַרוואונדעט געווארן, ווען זייער אוטאָמאָביל איז אריינגעפאָרן אין לוין גראוט אויפ׳ן וועג פון ווינני־פּעג ביטש קיין ווינניפּעג, און האט זיך איבער געקערט נעכטן, ארום 5 נ.מ.

2,500 ווינניפּעגער אַרבעטסלאָזע קריגן גלייך אַרבעט

וועלן זיין באשעפטיקט אום 7 חדשים ביי „סוער" אַרבעט. — פעדעראַלע רעגירונג גיט צושטייער 50 פּראָצענט און פּראָווינציעלע — 25 פּראָצ.

אמוויניקסטנס 2,500 ווינניפּעגער ארבעטסלאָזע וועלן זיך באלד שטעלן ארבעטן לויט א ידיעה פון מאטאוא, אז די שטאט קאן זיך באלד נעמען פאר דער קאנסטרוקציע פון פיר הויפּט "סו־ער" פּראָיעקטן וואס וועלן קאסטן צו בויען ארום איין מיליאן און 200 טויז־זענט דאלאר. מען גלויבט, אז עס וועט דויערן ארום 200 טעג צו מאכן די דאָ־זיקע ארבעט.

חוץ די 2,500 ארבעטער וועלכע וועלן זיין דירעקט באשעפטיקט אין דער קאנסטרוקציע, וועט נאך א צאָל ארבעטסלאָזע באשעפטיקט ווערן אין דער פאַרבריצירונג פון די קאנקריט רערן. די דאָזיקע ארבעט וועט געמאכט ווערן אין ווינניפּעג, אזוי ווי די פלעגער פאר דער דאָזיקער ארבעט זיינען שוין אין דער דאָזיקער ארבעט.

צוגעגרייט געווארן מיט א צייט צוריק, וועט זיך די ארבעט אנפאנגען גאר אין־ניכן.

די פעדעראַלע רעגירונג איז אייני־שטימיק צו נעמען אויף זיך פופציק פּראָצענט פון דעם קאסט פון דער אר־בעט. און ווי א רעזולטאט פון א קאנ־פערענץ וואס איז אפּגעהאלטן געווארן שבת צווישן פרעמיער ברעקען און מע־יאר וועב, וועט דער באלאנס פון דעם קאסט געדעקט ווערן גלייך־אויף־גלייך פון דער פּראָווינץ און פון דער שטאט.

דער שטאט־ראט האט אנגענומען א רעזאָלוציע, אז פאַרהייראט מענער און עטאבלירט תושבים פון ווינניפּעג זאָלן זיין די ערשטע צו ווערן באשעפטיקט אין דער דאָזיקער ארבעט.

צפון בינע אין געפאר פון נייע שרעקלאכע פאַרפלייצונגען

שאנכאי, כינע, סעפּט. 8. — א נייע פאַרפלייצונג דראָעט איצט צפון כינע. וואו דער געלער טייך איז ווידער ארויס פון די בראָגן פאַרגיסנדיק גרויסע טיילן אין צפון האנאן. ארום 700 פּערזאָן, ווערט באריכטעט, זיינען דערטרונקען געווארן, 70 דערפער זיינען פאַרפלייצט געווארן און 20 טויזנט מענשן זיינען פאַרבליבן היימלאָז.

דער געלער טייך, ווערט באריכטעט, כער הויף, און דראָעט מיט טויט אין פאַרגיסונג צו גרויסע שטחים אין די פּראָווינצן פון האנאן און שאנטונג.

ביז איצט זיינען די כינעזישע אויטאָריטעטן אין די פאַרפלייצונגען דערטרונקען געווארן אמוויניקסטנס 350 טויזנט נפשות, און, ווי די רעגירונג שאצט אָפּ, זיינען 50 מיליאן נפשות אוועקגעשטעלט גע־ווארן פאר דער נעפאר פון הונגער טויט. דער נייער אומגליק פאַרשאַרפט נאך מער די שווערקייט פאַרשאַפן אין דער דאָזיקער לאנד.

ספּעציעלע סעסיע פון בריטישן פאַרלאַמענט עפנט זיך היינט בייטאָג

רעגירונג זיכער מיט א מערהייט פון 50 שטימען אין צו־טרוי אָפּשטימונג. — קענינג שניידט זיין געדאַלט און פריגן פון ווילס גיט א טשעק פון 50 טויזנט דאָל.

לאנדאן, סעפּט. 8.— די ספּעציעלע סעיע פון בריטישן פאַרלאַמענט עפנט זיך היינט ביי־טאג, און די ערשטע זאַך אויפ׳ן סדר־היום וועט זיין דער רעגי־רונגס פאַרלאַנג פאר א צוטרוי אָפּשטי־מונג. דער רעגירונג גלויבט, אז זי איז זיכער מיט א מערהייט פון אמוויי־ניקסטנס 50 שטימען.

דאָנערשטאָג וועט דער פינאַנ׳ס מי־ניסטער, פיליפּ סנאָודען, פאַרלייגן דער רעגירונגס עקאָנאָמיע בודזשעט. עס ווערן דערווארטעט נייע שטייערן אויף טיי, ביר, וויין, טאבאק, בראנדן און פעטראָל.

לאנדאן, סעפּט. 8. קענינ׳ס דזשאַרדזש האט אנאנסירט אין א בריוו צו פּרעמי־ער מאקדאָנאלד, אז ער האט באשלאסן צו רעדזיגירן זיין "צייוויל ליסט" (דעם עפענס נעהאלט, וואס ווערט גוטגע־הייסן פונ׳ם פאַרלאַמענט). אויף 50 טויזנט פונ׳ם (ארום 250 טויזנט דאָל.) צו העלפן דער רעגירונג צו פאַרקעלנערן אירע אויסגאבן. אנדערע מיטגלידער פון דער קענינגלאכער אפּאָזיציע וואס קריגן געהאלטן פונ׳ם פאַרלאַמענט, ווערט געמאלדן, וועלן אנדרלען אויף דעם זעלבן אופן.

די רעדזיגניע פון די קענינגלאכע גע־האלטן וועלן זיין גילטיק פאר דער צייט וואס די עקאָנאָמישע לאגע איז לאנד וועט זיין א גערדיקטע.

גלייכצייטיק האט דער פריגע פון ווילס, וועלכער קריגט ניט קיין רעגי־רונגס געהאלט, צוגעשיקט דעם פּרעמי־ער א בריוו מיט א בייטראג פון 10 טויזנט פונט (50 טויזנט דאָל.) פאר דער רעגירונגס קאסע.

דעם קענינגס צייווילער ליסט איז 470 טויזנט פונט א יאר, און פון די איבע־ריקע מיטגלידער פון דער אפּאָזיציע — 530 טויזנט דאָל. א יאר. דער קענינ׳ס האט אויסער דעם א הכנסה פון ארום 345 טויזנט דאָל. א יאר פון זיינע גי־טער אין לענקעסטער, דער פרינץ פון צאל פון אזעלכע וואס שטרעבן צו אזא אפּשאפלאכונג, האט נעפאָרדערט, אין זייער קליין.

דער דיריזשאבל פאלגט א נייע רייזע קיין פּערנאמבוקא, בראזיליע, סעפּ־טעמבער 17טן.

דריי קינדער פאַרברענט אויף טויט אין פּוילישן שטעטל בעת עלטערן זיינען אוועק צו סליחות

באגייט זעלבסטמאָרד פון נויט; צו לויה קומט אים אָן גרויסע ירושה

טשערנאָוויץ, סעפּט. 8 (איטא). — בעת דער לויה פון יעקב בלאשטיין, פון באטאסאני, וועלכער איז באגאנגען זעלבסטמאָרד איבער זיין שווערער פּר־נאַנציעלער לאגע, איז אנגעקומען א בריוו פון אמעריקע וואס אינפאָרמירט וועגן דעם טויט פון זיינער א שוועס־טער, וועלכע האט אים איבערגעלאָזן א ירושה פון צוואנציק טויזנט דאָלאר. אינ׳ם בריוו ווערט ער געבעטן צו קומען קיין אמעריקע אפּצונעמען די ירושה.

—(::)—

נראָף צעפּעלין אָנגע־קומען צוריק אהיים פון בראזיליע

פרידריכסהאפן, דייטשלאנד, סעפּט. 8. — דער "גראָף צעפּעלין" איז נעכטן אנגעקומען אחער בשלום צוריק פון זיין רייזע קיין בראזיליע, בריינענדיק מיט זיך. אויסער זיינע פּאַסאזשיר, אויך פראכט און פאסט, דער גרויסער עולם וואס האט געווארטן זיין אנקומ אויפ׳ן לופט פּלאַץ, האט אים אויפגענומען מיט גרויס ענטוזיאזם.

דער דיריזשאבל פאלגט א נייע רייזע קיין בּוענאסאיריס, בראזיליע, סעפּ־טעמבער 17טן.

אומגליקלאכע מוטער רירט זיך פון זינען פון צער

ספּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

וואַרשע, סעפּט. 8 (איטא). — א שרעקלאכע טראגעדיע האט זיך אפּגע־שפּילט די ערשטע סליחות נאכט אינ׳ם שטעטל זעלעוו, לאדזער קרייז.

א דארטיקער איינוואוינער, הירש סוויאטלאווסקי, איז ביינאכט אוועק צו סליחות אין שול מיט זיין זוייב, אי־ר בערלאזנדיק אין הויז ברענענדע ליכט. דאס האט פאראורזאכט א שריפה אין הויז, און זייערע דריי קליינע קינדער, — צוויי איינגלאך 6 און 2 יאר אלט, און א טאכטער 4 יאר אלט, — זיינען פארברענט געווארן אויף טויט.

די שריפה האט פארנינטעט אלע וואס די פאמיליע האט פארלאזן, אי־ר בערלאזנדיק זיי הייל אין נאכט, און קינדערלאך. די אומגליקלאכע מוטער האט זיך געריסן פון זיינע פון צרות.

—(::)—

אוקראַיִן. טעמפּל אין ניו־קעסל, אַלטאַ., אָפּגעברענט

דראָמהעלער, אלטא, סעפּט. 8. — א פייער האט היינט פארניכטעט דעם אוקראינער ארבעטער טעמפּל און פאר־מערס טעמפּל אין גיר־קעסל, מיט א פאַרלוסט פון 25 טויזנט דאָלאר, גע־דעקט מיט 15 טויזנט דאלאר פארזי־כערונג.

אין אונגוסט 1929 איז פארברענט געווארן אין ניר־קעסל דער פריערדיקער אוקראינער טעמפּל, מיט א פאַרלוסט פון 3 טויזנט דאָלאר.

עס איז ניט וואַרשיינלאך, אז מען זאָל באלד איבערבויען דעם טעמפּל. די אורזאכן פון דער שריפה זיינען אומ־באקאנט.

—(::)—

פּאָליציייאישער הונט טוט נאך זיינע באַלעבאַטים: ער פאַרשלאָפט

האמילטאן, אנט., סעפּט. 8. — א פאָליציי הונט אין נאנץ נעשטאנק גע־שלאפן ווען צוויי באוואפנטע אן פאר־מאסקירטע באנדיטן האבן זיך דא אייני־גערבאן אין א סערווים סטיישאן און זיי האבן אַרויסגענומען אויס א 98 דאָלאר.

דער כלב איז אזוי שטארק געשלאפן אז ער האט אפילו ניט געהערט דאס קלאפן ווען עולאכע אויל קאנען זיינען אומגעפאלן ארום אים.

אידישע באַפעלקערונג אין בעהמען פאַרקלענערט זיך

פּראג, סעפּט. 8 (איטא). — די אי־דישע באפעלקערונג אין בעהמען פאר־קלענרט זיך שטארק פון אין אין פאראן א געפאר, אז דער נאַצעער אידישער ישוב אין בעהמען זאָל פאַרשווינדן. לויט ווי עס איז אז זעען פון דער סטא־טיסטיק, וואס דר. א. באהאמס, האט פאַרעפנטלאכט אין דער טשעכישער צייטונג "וואַצאלני פּראַבלעמ".

דר. באהאמס וויזט אז, אז אויף טויזנט אידן אין בעהמען זיינען אין די יאר 1927-1929 געבוירן געווארן 8.6 קינדער בעת געשטארבן זיינען 15.4 קינדער אויף יעדן טויזנט אידן. אלע אנדערע בעלקער האבן נעראטן צווייטמאל אזויפיל געבורטן אין דער זעלבער צייט. אויף דאס וואס די אידן האבן חתונה מיט קריסטן פירט צו דער פאַרקלענערונג פון אידישע קינדער אין בעהמען, אין אין ניטאָ קיין האפענונג, אז די לאנד זאָל זיך פאַרבעסערן צוליב דעם. וואס די אידישע אימיגראציע פון מזרח אייראפּע האט זיך אויסגענאכן אפּ־געשטעלט אין בעהמען.

—(::)—

ב. סמאָליאַר צוריק אין ניו־יאָרק

ניו־יארק, סעפּט. 8 (איטא). — מר. באַרים סמאליאר, דער דירעקטאר פון אייראפּייאישן דינסט פון דער "אידי־שער טעלעגראפן אגענטור" אין איצט צוריקגעקומען קיין ניו־יארק. נאך א ליינגערער רייזע איבער אייראפּע און די אינטערעסן פון דער "איטא".

מר. סמאליאר וועט איצט פאַרבלייבן אין ניו־יארק, אלס דירעקטאר פון דער "אידישער טעלעגראפן אגענטור".

—(::)—

ירושלים, סעפּט. 8 (איטא). — נאר־מאן בענטוויטש, דער אידישער אטאר־ני דזשענעראל פון פאלעסטינע, וועט זיך צוריקציען פון רעגירונג דינסט נעם 31טן אקטאבער, אין דא אפיציעל אנאנסירט געווארן.

די מעדארונג זאגט אז מר. בענטוויטש וועלכער איז געווען אויף אורלויב זינט לעצטן הערבסט, וועט זיך מער ניט צור־ריקקרן צו זיין אמט.

מר. בענטוויטשעס פאַרליינגערטער אורלויב האט ארויסגערופן פאַרשייד־נע קלאגנען, וואס דאס בעזאגט אז ער וועט רעזיגנירן. זינט די ראשון פון 1929 איז מר. בענטוויטש כסדר אטאר־קירט געווארן פון די אראבער, דערפאר וואס ער איז א איד, און בעת די שאר־אונטערזוכונג קאמיסיע האט זיך געפו־נען אין ארץ־ישראל, האט אז אראבער אפילו נעמאכט אויף אים אן אטענטאט.

מען האט דערווארט, אז בענטוויטש וועט צוריקקומען קיין פאלעסטינע צו פאַרנעמען זיין אמט נאכדעם ווי סער דזשאן טשענסלאר, פאלעסטינער הויי־קאמיסשאנער, האט פאַרלאזן דאס לאנד. מען האט אזוי געדיינקט, ווייל טשענ־סלאר איז נעהאלטן געווארן פאראנט־ווארטלאך פאר בענטוויטשעס פאַרליינ־גערטן אורלויב.

—(::)—

קאָנצערט און בילד זונטאָג, סעפּטעמבער 27

א קאנצערט און בילד אין פעלעס טעאטער וועט דורכגעפירט ווערן אונ־טער אויספיזכט פון מוטער־פאראיין פון פרידשול זונטאג אוונט, סעפּטעמבער 27. פריינטלאכע ארגאניזאציעס זיינען געבעטן צו האלטן פריי דעם אוונט.

—(::)—

15 פּויערים געטויט ווען קירך פאַלט איין ארום ווילנע

בערלין, סעפּט. 7. — א דעפּעש צו דער פאלקס צייטונג, פון וואַרשע מיט א טיי ביי מרס. ב. קאהען, 353 אבערדין עווע, 3 ביז שפּעט.

מיטוואָך, סעפּטעמבער 16

ערשטע טיי פון סעזאן פון כנסת־ישראל סיסט., ביי מרס. שטיטלמאן, 483 פלאָרא עווע, 2,30 ביז שפּעט.

משומד פירט אָן לאַט־ווישע אַנטיסעמיטישע כאַוועגונג

235 אידן קאַלאָניזירט פון לאַטווישער רעגירונג

ספּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

ריגע, לאטוויע, סעפּט. 8 (איטא). — דער משומד יעקב מיילמאן, וועלכער איז פריער געווען א שוסטער און נאכן שמד איז ער געווארן א וואלד־סוחר, און איז איצט איינער פון די רייכסטע מענשן אין לאטוויע, פינאנסירט איצט א גרויס־סען אנטיסעמיטישן קאמפּיין אנגעפירט פון דער צייטונג "לאטווים". די צייט־טונג באזירט איר אנטיסעמיטישן קאמ־פּיין אויף דער באשולדיקונג, אז די אידן זיינען שולדיק אין דעם איצטיקן עקאָנאָמישן קריזיס.

ריגע, לאטוויע, סעפּט. 8 (איטא). — 235 אידן וואס האבן זיך באטייליקט דאס האט פאראורזאכט א שריפה אין אומאפּהייניגייקיט האבן געקראגן לאנד פון דער רעגירונג צו קאלאניזירן זיך. צווישן די נעמען אויף די ליסטן פון די עמפּערער פאר לאטווישע אומאפּהייני־גייקיט, וואס זיינען נאר־וואס געשלאגן געווארן, זיינען דא זעקס הונדערט אי־דישע. דאס הייסט, אז ארום האלב פון זיי ווערן קאלאניזירט ווערן אויף לאנד, בעת די איבעריקע ווערן קריגן געלט באלויגונגען פון דער רעגירונג.

—(::)—

ארבעטסלאָזיקייט אין וויינ־גער קרייז פאַרגרעסערט זיך

וואַרשע, סעפּט. 8 (איטא). — די ארכיוס פון ארבעטסלאָזע אידן אין וויינ־גער קרייז האט זיך באדייטנד פארגרע־סערט אין משך פון מאנאט אונונסט, אלס רעזולטאט פון דעם וואס 75 אי־דישע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען זיינען געווען געצוואונגען זיך צו פאר־מאכן, אין דא באארבעטט געווארן.

צווישן די פאבריקן וואס האבן זיך נעשלאסן זיינען פאראן זעקס גרויסע לעדער־ווארן, אז דא ווערן פּינאנסירט אין אנטיסעמיטישן קאמפּיין אנגעפירט אויף דער באשולדיקונג, אז די אידן זיינען שולדיק אין דעם איצטיקן עקאָנאָמישן קריזיס.

ריגע, לאטוויע, סעפּט. 8 (איטא). — 235 אידן וואס האבן זיך באטייליקט אין׳ם קאמף פון לאטוויע פאר איר אומאפּהייניגייקיט האבן געקראגן לאנד פון דער רעגירונג צו קאלאניזירן זיך. צווישן די נעמען אויף די ליסטן פון מערסטע פאר לאטווישע אומאפּהיי־גייקיט, וואס זיינען נאר־וואס געשלאגן געווארן, זיינען דא זעקס הונדערט אי־דישע. דאס הייסט, אז ארום האלב פון זיי ווערן קאלאניזירט ווערן אויף לאנד, בעת די איבעריקע ווערן קריגן געלט באלויגונגען פון דער רעגירונג.

—(::)—

אידישע אַרבעטסלאָזע אין ווינ־ניפּעג פאַרגרעסערט זיך

ווינניפּעג, מאנ. — אין אין אידישע ארבעטסלאָזע אין ווינ־ניפּעג האט זיך אין דער צייט פון אלע יאר אין אויפגעלעבט. אין אין אין

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
ייִדישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

איידער ס'איז צו שפּעט

דער מערב קאַנאַדער אידישער בית־תּימים האָט צום ערשטן מאָל פאַר א ליינגערער צייט אַרויסגעלאָזן א דרינגנדיקן היקף־רוף צו די מערב קאַנאַדער אידן. צו רעגן די אינסטיטוציע פון א דראַענדיקער גע־פאַר: דער־קריזיס האָט זיך זייער שווער אָפּגערופן אויף'ן אנשטאלט, און ער קריכט אריין אלץ מער און מער אין א גען פון חובות, וואָס קאָנען צום סוף פירן צו א קאַטאַסטראָפע. אייב דרינגנדיקע מיטלען וועלן גלייך ניט אָנגענומען ווערן.

ווי עס ווערט באַריכטעט, האָבן דאָס יאָר בלויז 429 אידן אויסער ווינניפּעג בייגעטראָגן פאַר'ן איפהאלט פונם בית־תּימים, אַרום האלב פון דעם געוויינלאַכן צאָל ביישטייערער. וואָס איז ליידער אויך פּראָפּאָרציאָנעל גאַנץ קליין אין צאָל. אין דאָס קומט אין א צייט, ווען דער בית־תּימים, ווי אַלע אַנדערע היקף אינסטיטוציעס, נייטיקן זיך צוליב'ן קריזיס אין גרעסערע ווי געוויינלאַך מיטלען, ווייל די פאַדערונג אויף זיינע לייסטונגען איז גרעסער.

מיר ווייסן גאַנץ גוט, אז די לאַגע פון דעם "קאָנטרי" אידן איז ביי איצטיקן מאָמענט זייער שווער. — אפשר ערגער, ווי פונ'ם שטאָט מיקן. מיר קאָנען מיטפילן אין פאַרשטיין די וואָס האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון צו מאַכן זייער געוויינלאַכן בייטראָג פאַר'ן בית־תּימים דאָס יאָר, און פאַרוואָס האָבן זייער בייטראָג פאַרקלענערט.

מיר גלייבן אָבער, אז זיי באַגרייפן באמת ניט צו וועלכע רע־זולטאַטן פאַר'ן בית־תּימים דאָס קאָן פירן. ס'איז אביסל ווייניק פון אייג, און מען איז זיכער, אז "אידן" וועלן ניט לאָזן מסתמא ליידן קיין יתו־מים. פאַרגעסנדיק דערביי, אז אַט יענע אידן זיינען אויך גיט אין א בעסערער לאַגע און זיי קאָנען דאָך אויך לאָזן די לאַסט אויף אימעצן אַנדערש פלייצעס . . .

ווען זיי ווייסן צו וואָס דאָס קאָן פירן, גלויבן מיר, אז זיי שווער דאָס זאָל זיי ניט זיין. וואָלטן זיי געמאַכט די אַנשטריינגונג, און זיי וואָלטן פאַר די יתומים געבראַכט די זעלבע קרבנות, וואָס זיי ברייגנען פאַר זייערע אייגענע קינדער, וועלכע זיי זוכן צו באַזאָרגן מיט'ן גוט־וועגדיקסטן זיי שלעכט די צייט זאָל ניט זיין.

אָבער די לאַגע אין בית־תּימים איז א דרינגנדיקע, — און זאָלן עס די מערב קאַנאַדער אידן ווייסן: וועט עס ליינגער אזוי אָנהאַלטן אין איינער וועט איבערלאָזן די לאַסט פאַר דעם צווייטן. דאַן איז דאָ די געפאַר אז זיי זאָלן גערופן ווערן מחיה־מתים צו זיין, אַנשטאַט אויפצוהאַלטן ביים לעבן . . .

עס איז דער גרעסטער אומגליק פאַר אַן אינסטיטוציע, ווען דער פיציטן ווערן פאַרלאָזן אין גזאַמלט איינס אויפ'ן צווייטן. באַזונדערס ווען די דעפיציטן זיינען גרויסע. א סך אינסטיטוציעס, אויפגעבויט דורך שווערער מי און גרויסע קרבנות זיינען געפאַלן אונטער דער לאַסט, און גרויסע אַנשטריינגונגען פון געזעלשאַפטלאַכע כחות זיינען מיט זיי געגאַנגען פאַרלאָרן. מיר זיינען דאָ ניט לאַנג געווען עדות פונם דראַמאַטישן קאַמף פון אונזערער א גרויסער אינסטיטוציע צו באַפרייען זיך פון אַנזעלבסטלאַכע חובות און דעפיציטן און צו רעגן זיך מיט'ן לעבן, און מיר ווייסן, ווי שווער דאָס איז אָנגעקומען.

עס מאָר ניט דערלאָזן ווערן אונטער קיין אומשטענדן, אז דער בית־תּימים, אַן וועלכן איבער 100 עלטערנלאָזע קינדער היינגען אָפּ מיט זייער איצטיקן אַן צוקונפטיקן וואוילזיין. און מיט זייער סאַמע עקזיסטענץ. זאָל אוועקגעשטעלט ווערן אין אזא לאַגע פון "זיין אָדער ניט זיין".

איידער די לאַסט ווערט צו שווער. מוז עפּעס גלייך געטאָן ווערן. ווי שווער די עקאָנאָמישע לאַגע זאָל איצט ניט זיין, איז עס לייכטער איצט אויפצוהאַלטן דעם אנשטאַלט איידער נאָכדעם אים צו רעטן.

יעדער איינער מוז אַליין נעמען אויף זיך זיין טייל פונ'ם חוב. סיי ווינניפּעגער און סיי "קאָנטרי" אידן. יעדער איינער מוז בייטראָגן זיין חלק. יעדערער לויט זיינע מיטלען. די פאַרמעגלאַכערע דאַרפן צו טראָגן מער. אין די וואָס קאָנען ניט. דאַרפן מאַכן די אַנשטריינגונג צו געבן וויפל ס'איז: "פון יעדן איינעם צו פאָרים. איז דעם נאַקטען א העמד".

עס קומט איצט צו ימים נוראים, ווען ביי דעם דורכשניטלאַכן אידן דערוועקט זיך זיין געפיל פון געזעלשאַפטלאַכער אחריות. וואָס דרעמלט אָפּט איין אינגעל'ן דרוק פון ליב מאַנ־שענלאַכע דאגות. זאָלן זשע די מערב קאַנאַדער אידן ניט אַרויסלאָזן פון זייער חשבון פון ניט דערפילטע פליכטן דעם מערב קאַנאַדער בית־תּימים, און גוט מאַכן דעם חוב!

די ספּעציעלע סעסיע פון בריטישן פּאַרלאַמענט

דער שווערער פינאַנציעלער און פּאָליטישער קריזיס אין ענ־גלאַנד האָט דאָרטן אָפּגעשטופּט אַן א זיין אַלע אַנדערע גרויסע פראָב־לעמען פון טאָג אין לאַנד. מען קוקט זיך במעט ניט אים אויף דער זיצונג פון דעם פעלקער־ליגע ראַט. אין אפילו די היסטאָרישע אינדישע קאַנ־פערענץ. אין וועלכער עס וועט זיך באַטייליקן גאַנדי אַליין אין אַן וועל כער עס היינגט אין א גרויסער מאַס אָפּ דער ווייטערדיקער גורל פון דער בריטישער אימפּעריע. איז אויך אָפּגעשטופּט געוואָרן אין שאָטן.

די ספּעציעלע סעסיע פונ'ם בריטישן פּאַרלאַמענט וואָס עפנט זיך היינט וועט הייפּטזאַכלאַך האָבן צו טאָן מיט דעם פינאַנציעלן פּראָגראַם פון דער נייער רעגירונג, מיט אירע פלעגער צו פאַרגרעסערן אירע הכנסות דורך נייע שטייערן און פאַרקלענערן אירע הוצאות, צווישן אַנדערש. דורך שניידן די אַרבעטסלאָזיקייט שטיצע.

אין דאָ וועט זיך פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, ווי דער אָנפירער פון הייפּטזאַכלאַך א קאָנסערוואַטיוו־ליבעראַלער קאָאַליציע, באַגעגענען ניב מיט קיין קלענערע, אויב ניט מיט א שטאַרקערער אָפּאָזיציע, ווי דאָ ווען ער איז נאָך געווען דער אָנפירער פון דער אַרבעטער רעגירונג, גע־שטיצט פון די ליבעראַלן, נאָר אנשטאַט סטעגלי באַדזווינגען וועט ער קענען זיך האָבן אַרטער הענדערסאָנען.

אין דער קאַמף וועט זיין אפשר ביטערער איצט, ווי ער איז גע־ווען פריער, ווען מר. באַלדווין האָט אָנגעפירט די אָפּאָזיציע קעגן מר. מאַקדאָנאַלדן. די אַרבעטער זיינען אנטשלאָסן ניט צו פאַרלירן די פּאָ־זיציעס וואָס זיי האָבן געוואונען דורך שווערע יאָרן פון ביטערן קאַמף. און זיי ווערן ביטער באַקעמפן דאָס וואָס זיי באַטראַכטן ווי אַן אַטאַק איבער'ן גאַנצן פאָלק אויף זייער אויסגעקעמפטן רעכטס־שטייגער.

אין פרעמיער מאַקדאָנאַלד וועט זיכער הערן ביטערע ווערטער פון די וואָס זיינען עיקשט געווען זיינע נאָכפאָלגער מיט א פאָר וואָכן צוריק. וואָס פאַר אַן אירגניע פונ'ם גורל!

בלעטערנדיק אין ביכער

(ברייוו צו א פריינט)
(בפעציעל פאַר "דאָס איד. וואָרט")
פון ק. א. בראַקער

ס'לינט איצט ביי מיר אויפן שרייב־טיש א קליין ביכעלע, א ראָמאַן, אונ־טערן נאָמען "ווייניקער זערס", וואָס באַהאַנדלט דאָס אידישע לעבן אין סאַ־וועטן פאַרבאַנד, געשריבן אין רוסיש דורך איינעם מ. רוזמאַן, אַרויסגעגעבן בערלין דורכן פאַרלאַג "בוך און ביכע". איך האָב זיך מיט א געוויסן חשד באַצויגן צו אויטאָר און צו זיין ווערק וועסט מיר גלויבן? איך האָב געדאַרפט מאַכן א געוויסע אַנשטרענ־גונג איבער זיך בי זאיך האָב באַשלאָסן דאָס ביכעלע דורכצולייענען. איך בין געווען מער ווי איבערצייגט, אז דער אויטאָר וועט זיך באַנויגן מיט באַ־זונדער טונקעלע פאַרבן, כדי צו פאַר־שטעלן די חרוב געוואָרענע אַמאָליקע גרויסע אידישע צענטערס פון דעם ברייטן רוסישן לאַנד; אז ער וועט מיט א ביין, מיט א ספּעציעלער טענ־טען, וואָס זיינען דאָ אינם נייעם רו־סישן רעזשים, אַן וועט וואַרפן זיין בליק בלויז אויפן כמורנעם, אויפן טראַגישן, וואָס ס'איז פאַראַן אומע־טום, וואָס אויף חורבות פון אַן אַלטן לעבנס־נאַנג ווערן נייע יסודות אויעק־לייגט. איך בין ניט קיין אַנהענגער פון א מחברים, וואָס נעמן אַרויס זייער ערע ביכער אין די רוסישע בערלינער אדער פאַריזער פאַרלאַגן: פאַרוואָס זאָל מען פאַרלייקענען די זון אין בלויז די שאָטנס באַזונגען? פאַרוואָס זאָל מען בלויז אויפנעמען, אויפבאַשן די פיין־זיפן פון שווערער אַרבעט, בלויז פאַרשטעלן פאַרן לעזער די אָפּטע דורכפאַלן פון א מעשה, וואָס רייסט זיך צו א דערהויבענעם ציל, אין פאַר־שטאַפּן די אויערן, ווען ס'דערהערט זיך דאָס פרייד־געזאַנג פון שאָפונג, פון שנים, פון דערגרייכונג? איך האָב מיין קענער, איך פיר מיט אים א בלוטיקן קאַמף, איך שריי אויס אַלץ דער גאַנצער צווייפלדיקער וועלט מיין צאָרן, מיין ווייטאָג, ווען מיינע ברידער ווערן געיאָגט און געפּייניקט צוליב זייערע פּערזענלאַכן אַנשויאונגען אין בערלין דורכן פאַרלאַג "בוך און ביכע". איך האָב זיך מיט א געוויסן חשד באַצויגן צו אויטאָר און צו זיין ווערק וועסט מיר גלויבן? איך האָב געדאַרפט מאַכן א געוויסע אַנשטרענ־גונג איבער זיך בי זאיך האָב באַשלאָסן דאָס ביכעלע דורכצולייענען. איך בין געווען מער ווי איבערצייגט, אז דער אויטאָר וועט זיך באַנויגן מיט באַ־זונדער טונקעלע פאַרבן, כדי צו פאַר־שטעלן די חרוב געוואָרענע אַמאָליקע גרויסע אידישע צענטערס פון דעם ברייטן רוסישן לאַנד; אז ער וועט מיט א ביין, מיט א ספּעציעלער טענ־טען, וואָס זיינען דאָ אינם נייעם רו־סישן רעזשים, אַן וועט וואַרפן זיין בליק בלויז אויפן כמורנעם, אויפן טראַגישן, וואָס ס'איז פאַראַן אומע־טום, וואָס אויף חורבות פון אַן אַלטן לעבנס־נאַנג ווערן נייע יסודות אויעק־לייגט. איך בין ניט קיין אַנהענגער פון די מחברים, וואָס נעמן אַרויס זייער ערע ביכער אין די רוסישע בערלינער אדער פאַריזער פאַרלאַגן: פאַרוואָס זאָל מען פאַרלייקענען די זון אין בלויז די שאָטנס באַזונגען? פאַרוואָס זאָל מען בלויז אויפנעמען, אויפבאַשן די פיין־זיפן פון שווערער אַרבעט, בלויז פאַרשטעלן פאַרן לעזער די אָפּטע דורכפאַלן פון א מעשה, וואָס רייסט זיך צו א דערהויבענעם ציל, אין פאַר־שטאַפּן די אויערן, ווען ס'דערהערט זיך דאָס פרייד־געזאַנג פון שאָפונג, פון דערגרייכונג? איך האָב מיין קענער, איך פיר מיט אים א בלוטיקן קאַמף, איך שריי אויס אַלץ דער גאַנצער צווייפלדיקער וועלט מיין צאָרן, מיין ווייטאָג, ווען מיינע ברידער ווערן געיאָגט און געפּייניקט אין בערלין דורכן פאַרלאַג "בוך און ביכע". איך האָב זיך מיט א געוויסן חשד באַצויגן צו אויטאָר און צו זיין ווערק וועסט מיר גלויבן? איך האָב געדאַרפט מאַכן א געוויסע אַנשטרענ־גונג איבער זיך בי זאיך האָב באַשלאָסן דאָס ביכעלע דורכצולייענען. איך בין געווען מער ווי איבערצייגט, אז דער אויטאָר וועט זיך באַנויגן מיט באַ־זונדער טונקעלע פאַרבן, כדי צו פאַר־שטעלן די חרוב געוואָרענע אַמאָליקע גרויסע אידישע צענטערס פון דעם ברייטן רוסישן לאַנד; אז ער וועט מיט א ביין, מיט א ספּעציעלער טענ־טען, וואָס זיינען דאָ אינם נייעם רו־סישן רעזשים, אַן וועט וואַרפן זיין בליק בלויז אויפן כמורנעם, אויפן טראַגישן, וואָס ס'איז פאַראַן אומע־טום, וואָס אויף חורבות פון אַן אַלטן לעבנס־נאַנג ווערן נייע יסודות אויעק־לייגט. איך בין ניט קיין אַנהענגער פון די מחברים, וואָס נעמן אַרויס זייער ערע ביכער אין די רוסישע בערלינער אדער פאַריזער פאַרלאַגן: פאַרוואָס זאָל מען פאַרלייקענען די זון אין בלויז די שאָטנס באַזונגען? פאַרוואָס זאָל מען בלויז אויפנעמען, אויפבאַשן די פיין־זיפן פון שווערער אַרבעט, בלויז פאַרשטעלן פאַרן לעזער די אָפּטע דורכפאַלן פון א מעשה, וואָס רייסט זיך צו א דערהויבענעם ציל, אין פאַר־שטאַפּן די אויערן, ווען ס'דערהערט זיך דאָס פרייד־געזאַנג פון שאָפונג, פון שנים

דעם רב'ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער פון לעאָ וויעוינפעלד

(פאָרזעצונג)

— אַז אויסצוערען א וואָרט האָט חנה'לע אויסגעשטרעקט איר האַנט צו אים, אבער ער האָט זיך ניט געקאָנט צופרידנשטעלן מיט דעם בלויזן קושן פון איר האַנט. אין א סעקונדע האָט ער־יי שוין נעהאַלטן אין זיינע אָרימס און ביידע קערפּערס פון די צוגיי פאַרליבטע האָבן זיך איינגעשלאָסן אין איינעם. ער האָט זי געקושט נאָר אזא פאַרליבטער יונגערמאַן ווי־ל־אין זיינע אָרימס האָבן זיך איר־יי כחות פאַרלאָזן און זי האָט זיך ניט געקאָנט ווערן.

פּלוצלונג זיינען זיי איבערראַשט געוואָרן פון א הויכן, טייוולשן געלעכטער, וועלכער האָט זיך דורכגעטראָגן דורך דעם גאָרטן. דערשראָקענע זיינען זיי אָפּגעשפּרונגען איינע פון די אַנדערע, אבער זיי האָבן קיינעם ניט באַמערקט און זיי זיינען געווען צופרידן.

א מינוט שפּעטער איז דער פרינץ שוין געווען אין אַדער צווייטער זייט פון דעם פאַרקאַן. ער איז אַריבערגעלטן שפּרונגען איבער דעם מויער און ער איז פאַרשוואונדן. חנה'לע האָט אים נאָך לאַנג נאָכגעקוקט און זי האָט דאַן אָפּגעוויישט די טרערן פון אירע אויגן, וועלכע האָבן ניט ווילנדיק נאָך געמאַכט אַ וואָרט.

מאַכט אירע באַקן.

קאַפּיטל 12

פרינצעסן מאַריאַ האָט געבערעט פון כעס און צאָרן. איר אויפרעגונג, ווען זי האָט זיך געפונען אַליין מיט דעם קאַנצלער, גראַף באַטיאַנאַ, אין איר אַכטונג נאָכדעם ווי פירסטן אַלעקסאַנדער און פרינצעסן העלענא האָבן פאַרלאָזט טירנא, איז געווען אזא, אז אפילו דער קאַנצלער, וועלכער האָט ניט געקאָנט זיין ווילנדיק נאָם געפונען אַזאַ־נע־ווערטן אין אַ פאַלן אין אירע אויגן, וועלכע האָבן ניט

אין פּלאַנטער פון לעבן . . .

א העכסט שפּאַנענדער מאָמענט פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון מ. ס.

(פאָרזעצונג)

נער האָט אויסגעשטרעקט צו איר א שוואַכע האַנט און האָט זי צוגעצויגן צו זיך. ער האָט עפּעס צעמורמלט מיט די ליפּן אָבער דער האָט ניט געקאָנט פאַרשטיין וואָס ער זאָגט.

— וואָס איז אייך געווען? דער קאָפּ האָט זיך פאַרדרייט? — האָט זי איבערגעפרעגט. זי האָט צוגערוקט א ביינקל און האָט זיך אוועקגעזעצט לעבן אים. דורך דער גאַנצער צייט האָט נער ניט אַרויסגעלאָזט איר האַנט פון זיינער.

זי האָט שטילערהייט געקוקט אויף זיין פּנים. וואָס איז געווען בלאַס און אויגן. זי האָט צוגעלייגט די האַנט צו זיין שטערן און האָט אים מיט מיטגעפיל אַריינגעקוקט אין די אויגן.

— איך דאַנק אייך, — האָט ער שוואַך אַרויסגערעדט, — וואָס איר זענט געקומען.

וואַרימע טרערן זיינען גערונען פון זיינע אויגן. רעי האָט מיט איר ווייס טיכל די טרערן אָפּגעוישט און האָט מיט ליבלאַכע ווערטער אים באַרו־איקט;

— פילט איר איצט בעסער! טוט אייך קיין זאַך ניט ווי? — האָט זי געפרעגט.

מר. נער האָט געקרעכצט. ניין, עס טוט אים קיין זאַך ניט ווי, נאָר דאָס האַרץ...

—א דאָקטאָר איז געווען ביי אייך?

— האָט רעי געפרעגט.

— ניין, פ'דאַרף ניט קיין דאָקטאָר — האָט נער געזאָגט, — איך פיל שוין בעסער...

— אָבער וואָס איז אייך געווען?— האָט רעי ווייטער געפרעגט.

—איך ווייס ניט. איך ווייס ניט. — ס'איז אייך פּלוצים ניט גוט געוואָרן?

נער האָט לייכט געשאָקלט מיט דעם קאָפּ אויף יאָ.

— ווען איז דאָס געווען?

— פריער.

— איך זענט דאָך געשטאַנען אין טיר די נאַנצע צייט.

— יאָ, איך האָב געהערט דאָס שפּי־לען און דעם יונגערמאַן.

—אפשר האָט זיין שפּילן אויף אייך אַזוי געוויִרקט? — האָט רעי אויס־אייסגעפאַרשט.

נער האָט געשווינגן.

— אָדער אפשר האָט די פאַרשטיק־טע לופט אין צימער אויף אייך גע־ווירקט?

— נער האָט ווידער ניט געענט־פערט. ער האָט די נאַנצע צייט געהאַל־טען רעיס האַנט און האָט זי צוגעטראַ־גען צו זיין האַרץ און האָט זי שטאַרק געדריקט צו זיך.

רעי האָט געקוקט אויף אים דורך טרערן.

— וואָס איז אייך, אַלטער פריינט?

נער האָט מיט א שוואַכער שטימע געענטפערט:

— אָט דאָ... אָט דאָ... האָב איך א וויי־טאָג...

און ער האָט ווייטער געדריקט איר האַנט צו זיין ברוסט.

— וואָס טוט אייך וויי, מר. נער!

— האָט רעי געפרעגט.

— דאָס האַרץ... דאָס האַרץ...

— אָבער איצט פילט איר בעסער? נער, אַזוי ווי ער וואָלט די לעצטע פראַגע ניט געהערט, האָט ווייטער גע־רעדט.

— ס'איז מיר פינסטער געוואָרן אין די אויגן. איך האָב געפילט אַז איך פאַל... אַזוי ווי אונטער מיינע פיס וואָלט זיך געעפנט א טיפער אָפּגרונט... אַן אָפּגרונט אַן א סוף... איך האָב גע־פילט, אַז איך פאַל, אַז אַן קיינער קאָן מיך פון פאַלן ניט אָפּהאַלטן... איך האָב געמיינט אַז מיין סוף קומט...

— אַרימער פריינט... — האָט רעי איקט;

מיט באַדויערן אויסגערופן.

מר. נער האָט זיך פּלוצים אויפגע־זעצט, און קוקנדיק צייך דער מיידל אין די אויגן, האָט אויסגערופן:

— אין דער שפּילער — ער איז... ער איז בען קריידער?...

שפּיל־געוועב

א שווערע נאַכט האָט מר. נייטן נער פאַרבראַכט, לייגנדיק דאָרט אויף דער קאַנאַפּע, אין דעם הינטערשטן צימער פון רעסטאָראַן. זיין קאָפּ האָט געגלייט און זיין מאַרך אין געווען אָנ־געצונדן. אויסערלאַך אָבער איז ער גע־ווען רואיק. ער האָט אפילו געבראַוווט זיך אויפשטעלן, ניין אהיים, צו זיך אין צימער, אָבער די פיס האָבן אים ניט געדינט. דער קאָפּ האָט זיך כוראַ'דיק נעדרייט און פאַר די אויגן האָט גע־שווינדלט. ער איז אַן כח צוריק אוועק־געפאַלן אויף דער קאַנאַפּע.

— איך זענט שוואַך, מר. נער — האָט רעי געערדט צו אים, — איך וועל רופן א טעקסי און אייך פירן אהיים...

— ניין, ניין, מ'דאַרף ניט... — האָט נער אויסגערופן. ער האָט זיך צוריק אוועקגעלייגט אויף דער קאַנאַפּע און האָט מיט א מעלאַנכאָלישן בליק גע־קוקט אויף דער מיידל.

—איך דאַנק דיר רעי, פאַר דיין ליבלאַכקייט, פאַר דיין גוטסקייט צו מיר. איך וועל קיינמאָל ניט זיין אומ־שטאַנד פאַר דיין גוטסקייט דיר צו באַ־צאָלן... — האָט ער גערעדט צו איר.

— א, ווי איר רעדט, מר. נער!— האָט רעי זיך באַליידיקט, — איך טו פאַר אייך ניט קיין זאַך וואָס פאַרדיינט אפילו א דאַנק... איר באַליידיקט מיך ווען איר רעדט אַזוי צו מיר.

—נו, נו, ניט ברוגז זיין, קינד... — האָט נער שטיל גערעדט און ליבלאַך געגלעט איר האַנט. — איך פיל, אַז דו ביזט מיר נאָענט ווי אַז אייגן קינד... אָבער ס'איז שפּעט. דו דאַרפסט אויס־שטיין גאַנץ פרי... גיי בעסער אהיים... לייג זיך שלאָפן, רו זיך אויס...

— איך וועל ניט גיין פון דאַנען, איידער איך וועל אייך ברייגגען אהיים, — האָט רעי געזאָגט מיט א פעסטער שטימע.

נער האָט אויף איר א קוק געטאָן מיט ליבע און דאַנקבאַרקייט. ער האָט ווידער געגלעט איר האַנט און האָט אַן א וויילע געשווינגן.

זיינע ליפּן האָבן זיך שוואַך באַוועגט. עס האָט געמאַכט דעם איינדרוק אַז ער האָט אין דער מינוט עפּעס געזאָגט, אָבער קיינער האָט קיין וואָרט ניט גע־הערט. עס איז געווען דייטלאַך, אַז ווערטער זיינען אים געלעגן אויף די ליפּן, נאָר ער האָט מורא געהאַט אין דער הויך זיי אַרויסצוברייגגען. עס האָט אים שוין אַזוי אויך באַנג געמאַכט וואָס ער האָט אַזוי היציק זי א פרעג געטאָן, צי דער שפּילער איז בען קריי־דער.

ניין, זי האָט קיין זאַך ניט חושד געווען, רעי מילער, זי איז געווען צור־פיל פאַרטאָן אין אירע איינענע ליידן, אַז זי זאָל געווען קאָנען אַריינדרייגגען אַזוי טיף אין די ליידן פון אַן אַנדער מענטש. נאָכאַלעמען האָט זי זייער ווייי־ניק געוואוסט פון דעם אַלטן דיש־וואַ־שער. זי האָט נאָר געפילט אַן אינ־סטינקטיווע צוגעצויגנקייט צו אים. אפשר איז דאָס געווען דערפאַר ווייל ער איז אַזוי פריינדלאַך געווען צו איר, ווייל ער האָט זיך באַצויגן אַזוי ווי א פאָטער צו איר... זי האָט עס ניט גע־וואוסט. זי האָט זיך קיינמאָל קיין רעד־כענונג ניט אָפּגעגעבן פאַרוואָס זי פילט זיך צוגעצויגן צו דעם אַלטן דיש וואַ־שער מיט דעם פיינעם, אַריסטאָקראַ־טישן פּנים.

פּונקט אַזוי האָט נייטן נער ניט קלאָר געוואוסט, פאַרוואָס ער פילט זיך אַזוי צוגעבונדן צו דעם יונגן מיי־דעל. ער האָט זיך ניט געקאָנט באַקלאָ־גען אויף קיינעם פון די מענשן אין רעסטאָראַן. אַלע זיינען זיי געווען וואַוויל אין ליב צו אים. אַלע האָבן זיי אים באַהאַנדלט מיט דרך ארץ און אפילו מיט ליבשאַפט. אָבער אים האָט זיך אויסגעוויזן, אַז קיינער פון די אַלע אַרומיקע האָט אים קיינמאָל ניט געוויזן אַזויפיל ליבע ווי רעי מילער. ער האָט געפילט א נאָענטקייט צו איר, א ליב־שאַפט צו איר, וו צו אַן אייגן קינד.

איצט, לייגנדיק אויף דער קאַנאַפּע, קוקנדיק אויף איר דורך האַלב צוגע־מאַכטע אויגן און האַלטנדיק איר האַנט, וואָס ער האָט געהאַלטן אין זיינער, האָט ער געפילט א שאַרפן ווייטאָג אין האַרצן, אַן א הייליגן אַן דער זעלבער צייט. ער האָט געפילט אַז די הייליגן אַן דער זעלבער צייט קומט פון דעם האַנט וואָס ער האָט געהאַלטן, אַז דאָס שטיין אירס לעבן אים, אין געווען אַזוי ווי ביומל אויף די וואונדן פון זיין האַרצן. א. איצט פאַרשטיין ער איצט ווייסט ער... אַט פאַרוואָס רעי איז דעם גאַנצן טאָג געווען אומרואיק און האָט מיט אַזא אומגעדולד דערוואַרטעט דעם אוונט... אַט פאַרוואָס זי האָט מיט אַזויפיל ליבע זי גאַנצע צייט געקוקט אין יענער זייט, וואו דער פילער איז געשטאַנען... און ער, אַלטער נאַר, וואָס מיט אפענע אויגן, מיט ברייט־געעפנ־טע אויגן, און האָט דעם יונגמאַן ניט דערקאַנט... זיין אייגן קינד ניט דער־קאָנט... אפשר איז עס געווען דערפאַר וואָס ער איז די גאַנצע צייט פון דעם יונגמאַנס שפּילן געווען מער אויער ווי אויג. האָט מער געהערט ווי געזען...

אַט פאַרוואָס רעי מילער איז אים פון אַנהויב אַן אַזוי אייגנבאַקן אין האַרצן... ס'איז געווען א פאָטערלאַכער געפיל... דאָס געפיל פון א פאָטער ווען ער דערשפּירט זיין קינד נאָענט צו זיך... וואָלט דען ניט רעי געווען זיין קינד... וואָלט דען ניט איר גליק געווען אויך זיין גליק... ווען... ווען אַלץ וואָלט געווען אַנדערש....

ער האָט געקוקט אויף איר דורך טרערן און האָט מיט א ציטערדיקער שטימע געפרעגט:

— אַז ווער איז זי, די וואָס האָט אים פון דאַנען אוועקגענומען?

רעי האָט זיך געגעבן א צאַפּל, אַזוי ווי זי וואָלט זיך פון א שווערן שלאָף אויפגעכאַפּט. זי האָט ניט געוואוסט צו זאָל זי זיין ביין אויף מר. נער פאַר די פראַגן וואָס ער האָט איר געשטעלט. נאָכאַלעמען איז ער דאָך ניט מער ווי א פרעמדער צו איר... אַדער זאָל זי פריינטלאַך זיין צו אים. וואָס ער פרעגט זי... פונדעסטוועגן האָט זי ניט אויסגעגעבן. דאָס יונגע האַרץ האָט געפלאַטערט און שטאַרק גע־קלאַפּט. זי האָט אַרונטערגעלאָזט דעם קאָפּ און א פאַר הייסע טרערן האָבן זיך אַרונטערגעגלישטשט פון אירע אויגן און זיינען געפאַלן אויף מר. נער'ס האַנט.

מר. נער האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— דו, ווייַנסט, רעי?.. האָב איך דיר מיט עפּעס ווי געטאָן? זיי מיר מוחל. איך האָב עס ניט געמיינט...

— ניין, ניין... ס'איז נאָר ניט...

— האָט רעי זיך א כאַפּ געטאָן און האָט שנעל אויסגעוויש די אויגן.

—גלויב מיר, רעי, — האָט נער ווייַ־טער גערעדט שטיל און צאַרט — אַז איך מיין חלילה ניט קיין שום ביין מיט דעם וואָס איך פרעג דיך. עס טוט מיר ווי דאָס האַרץ פאַר דיר... איך וועל, אַז דו האָסט אים ליב... וואָס זשע האָט ער קיין אויגן ניט, דער יונגער־מאַן, ווי הייסט ער דאָרט... בען... יאָ, יאָ, בען קריידער, א יאָ אַזוי הייסט ער?

— יאָ, דאָס איז זיין נאָמען, — האָט רעי געענטפערט און שום פאַר־האַכט.

— ער איז א שיינער יונגערמאַן, — האָט נער גערעדט שטילערהייט, אַזוי ווי צו זיך אַליין, און האָט דערביי פאַר־מאַכט די אויגן. ער האָט שנעל פאַר־בקן די ליפּן. אַזוי ווי ער וואָלט מורא געהאַט פאַר זיך אַליין, אַז עס וועלן זיך ביי אים אויסרייסן איבעריקע רייד פון מויל.

רעי האָט ווייטאַגלאַך געפּרואווט א שמייכל טאָן.

(ווייטערעס קומט)

בית יתומים ווינקל

פאַר טאַטע־מאַמעס זינד

צוויי מיידלאַך, צוויי שוועסטער־לאַך, אַפּגעצערטע און אויסגעמאַטער־טע, פאַרהונגערטע און פאַרנאַכלעסיק־טע האָט מען ווי ווי געבראַכט צו דעם ביתיתומים מיט צען טעג צוריק.

די פרוי וואָס האָט זיי געבראַכט האָט זיך געוויש די אויגן ווען זי האָט דערציילט פון די אומשטענדן וואָס האָט געפירט צו דעם אַז די קינ־דער זאָלן אַריינגענומען ווערן אין בית יתומים.

ס'איז דוקא דאָ א יונגער האַרע־פאַשנער פאָטער וועלכער פאַרדינט קוים צען דאָלאַר א וואָך. ס'איז אויך דאָ א יונגע מאַמע וועלכע האָט זיך באַטראַכט אַז עס לוינט זיך ניט צו אָפּזינסטערן דאָס לעבן אַלס א פרוי פון א מאַן וואָס פאַרדינט ניט שער ווי צען דאָלאַר א וואָך. אַן ווי עס מאַכט זיך אָפּט, האָבן זיך אָנגעפאַנגען מחלוקות, קריגערייען, טענות און מע־פונען דאָס הויז ליידיק און די מוטער איז ערגעץ אוועק און נאָר די קינדער זיינען געבליבן אויף גאָטס באַראָט.

גוטע מענשן האָבן רחמנות געהאַט אויף די קינדער און אָפּגעטעלעפאָנירט צום בית־יתומים.

נאָך חקירות און פאַרשונגען האָט מען באַשלאָסן דערווייל אַריינגענומען די קינדער ביז טאַטע־מאַמע וועלן זיך באַטראַכטן אַז ס'איז אַביסל צושפּעט צו חרטה האָבן אויפן שידוך.

אַן די קינדער? דאָס עלטסטע פאַרקליבט זיך ערגעץ אין א ווינקל, שפּאַרט אונטער איר קליין קעפּעלע מיט אירע ביידע הענט און טראַכט טיפע מחשבות. ווער קאָן וויסן וואָס אזא קינד טראַכט. טאַמער קוקט איר צו איר פון דערווייטנס ווילט זיך אייך צוגיין נאָענט צו איר און מיט עטוואָס פאַרטרייבן איר קימער.

דערפאַר האָט זיך די קלענסטע גלייך אַקלימאַטיזירט. פאַרט א קינד און מיט א קינדערשן אימפּעט דערציילט זי אייך ווי גוט עס איז איר דאָ. זי איז זייער שטאָלץ אויף איר ערש־טע דאָל וואָס דער מאַנטעפיאַר קלוב האָט איר געשיקט צו איר געבורטס־טאָג. עס איז ביי איר די ערשטע "דאָל" אין איר קורצן לעבן און זי איז זייער שטאָלץ אויף איר. זי גלייכט זיי־ער גליקלאַך מיט איר. זי גלייכט זיי־ער די עס־שטונדע און איז איינע פון די ערשטע ביים טיש און פרייט זיך מיט יעדן נעריכט וואָס מען דערלאַנגט. און רופט איר זי צו און גיט איר א גלעט איבערן קעפּעלע אַזוי ווען זי גלייך דערציילן איר גאַנצע ביאָגראַ־פיע. אַלץ געדיינקט זי און ווענן אַלעס אין דער היים רעדט זי פראַנק און פריי, נאָר ניט ווי א קינד, און ווען טאַטע־מאַמע זאָלן וויסן וויפיל קליינע פאַרשטייען.

רוקחס כשר אויל

אין באַטעלס און אין קענס

די בעסטע אויל צום כאַפּען, פּראַטן און פאַר סאַלאַדס.

שו באַקומען אין אַלע גראָסערים

איר וועט אויסזעען שיין היינטיקן ראָש השנה

ווען איר וועט אונז לאָזן אכטונג געבן אויף אייערע קליידער

אונזערע יאָרן פון דערפאַרונג און אונזער מאָדערנער פּלענט וועלכער האָט אונז דערמעגלאַכט צו אויס־בויען א רעפּוטאַציע אַלס פאַרזיכ־טיקע דייערס און קלינערס, פאַר־זיכערט אייך צו באַקומען דאָס בעסטע און אונזערע טשאַרדזשעס זיינען זייער מעסיקע.

מענערשע סוטס

דראַי קלינד און געפּרעסט

$1.00

ליידיס פּליין דרעסעס

סילק אָדער וואָול

דראַי קלינד און געפּרעסט

$1.00

פּליטינג עקסטרא

—

טעלעפאָנירט 311 86

און אונזער דרייווער וועט צו אייך באַלד קומען.

Rumford's

CLEANERS, LAUNDERERS DYERS

Classified Section קלאַסיפייד סעקשאָן

ספּעציעלע פּריינס פאַר אַרווערטיזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין מאָל, 5ס, פּער אַנייט ליין
פאַר א וואָך, 20ס. " "
פאַר א מאָנאַט, 75ס.

3 מאָנאַטן, $2.15 אַנייט ליין
6 מאָנאַטן, $4.00 " "
פאַר 1 יאָר, $7.50 " "

:: צו פאַרלענטן ::
FOR RENT

באַנגאַלאָו פון 6 גרויסע ליכטיקע צימערן, הייסע וואַסער באַהייצונג, אַלע מאָדערנע און שענסטע איינריכטונגען, אין שענסטן גענגען אין דער נאָרט אויסערגעוויינלאַכע מציאה און א זעל־טענע געלעגנהייט פאַר דעם קלוגן קונה וואָס וועט האַנדלען שנעל.

גוטע געלעגנהייט צו קויפן א סטאָר בילדינג מיט 4 שיינע צימערן. פולי מאָדערן אין דער נאָרט ענד. קיין סטאָר פאַר 8 בלאָקס. פאַר בלויז $4.500. האַנדלט שנעל ווייל דאָס וועט זיכער באַלד פאַרקויפט ווערן.

סוויטס צו פאַרלענטן

באַלפּוריא אַפּאַרטמענטס, קאָטיד־ראַל עוועניו, די שיינהייט פון דער נאָרט ענד. דאָס לעצטע וואָרט פון מאָ־דערנע איינריכטונגען. שיינע ליכטיקע צימערן, 3 און 4 רומס. רענט $50 און $60.

וואָגעל אַפּאַרטמענטס, קאָר. אָט־לאַנטיק און אייזקינס, אויסגעפיקסט אויפן שענסטן אופן, מיט רעפרידזש־רייטאָרס. 3 רומס, 50.$42.

פאַרקאַן בלאָק, באַראָנס עווענו. אוק פיניישינג, מאָדערניסטישע דעקאָרא־ציעס. 2 רומס און קיטשענעט, 30$. 3 רומס, 35$.

נאָבל בלאָק, אַלפּרעד עווענו. אוק פי־נישינג, שיינע גרויסע צימערן, 3 און 4 רומס. רענט $35 און $40.

גלאָב אַפּאַרטמענטס, סט. דזשאָנס עווענו. שיינע ליכטיקע רומס. 4 רומס $35, 5 רומס $40.

רענפרו אַפּאַרטמענטס, קאָרנער מאָנטעגו און פּאַוועס, אוק פיניש־ינג, שיינע ליכטיקע רומס. 3 רומס און קי־טשענעט $37.50.

3 רומס אין זומער קיטשען, אין פּרוטשאַרד און טשאַרלס סטריטס. רענט $17.

5 רומס און א סאַן רום נייע באַנ־גאַלאָו, אוק פיניש־ינג, אוק פלאָרס, פאַרטיק אין מופן דעם $15 סעפּטעמ־בער. רענט $40.

נעלט צו לייען אויף בוליקן אינטע־רעסט.

אינשוראַנס פאַר אַלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

באַלטיק אַפּאַרטמענטס

קאָר. אייזקינס און מאַנינטאָבאַ

צו פאַרלענען 3 און 4 רום סוויטס שיין דעקאָרירט, סקרינד באַלקאָנס רענט רעזונאַבל. אויך אין געפּוי־נישן סוויטס צו פאַרלענען. זיך וועגן צום קערטייקער, סוויטס "די" טעלעפאָן 668 56.

סוויטס צו פאַרלענען אין סאַלטער בלאָק, רעדוואוד און באַלטער, צוויי סוויטס פון 4 קליינע רומס און איין סוויט פון 5 גרויסע רומס. טעלעפאָ־נירט 477 52.

סוויטס צו פאַרלענטן

ראַמאָנאַ קאָורט, 269 פּרינסעסטריט עוו. 3 רומס אין באַד אין מאָדערנעם בלאָק, עלעקטריק רעפרידזש, $32 ביז $41 א מאָנאַט. קאָן אַריינקומען פון 1ט אָק־טאָבער. זיך וועגן צום קערטייקער.

RAMONA COURT
269 PRITCHARD AVE.

צו פאַרלענען א 5 רום סעמי מאָדערן הויז, זיך וועגן צו

MISS PATTERSON
465 Flora Ave. Winnipeg

3 און 4 רום סוויטס צו פאַרלענען אין יוראָפּעיִן בלאָק. הייסע וואַסער טאָג און נאַכט. ביליק רענט. זיך וועגן אין 203 מעקגרעגאָר סטריט.

צו פאַרלענען 3 שיינע ליכטיקע און וואַרימע רומס, ניי דעקאָרירט. רענט רייזאָנאַבל. זיך וועגן אין 572 קאַ־לדוויל עוועניו.

צו פאַרלענען א סאַליד בריק הויז, פולי מאָדערן, באַשטייט פון 10 רומס, אין ערשט קלאַסיקן צושטאַנד. נאָראַדזש. לאָט 66 ביי 150. זיך וועגן אין 393 קאַלדוויל עוועניו, אָדער טעלעפאָנירט 52 946.

צו פאַרלענען א קאָמפּלעט 3 רום סוויט מיט קיטשענעט, באַדרום. הייסע וואַ־סער, באַהייצט. אין א ניי באַנגאַלאָ. מען קאָן באַלד אַריינקומען. זיך וועגן אין 347 מאַקריי עוועניו.

4 רום סוויט צו פאַרלענען אין בלאָ־וועט בלאָק, 623 סעלקירק עוועניו. בלויז פאַר $35 א מאָנאַט. פרעגן סוויט 3 אין זעלבן בלאָק.

גוטע נייעס

א גרויסער סטאָק פון אַלערליי שיך פאַר מענער, פרויען און קינדער אין ערשט אָנגעקומען. צוליב אייער איינגענעם בענעפיט זאָלט איר הייסטיקן ערב יום־טויב קויפן אייער רע שוכווארג אין

טרעגובאָווס שוך סטאָר

מיר וועלן אייך באַהאַנדלען אַרענט־לאַך און מיר וועלן אייך געבן דעם בעסטן פּרייז נאָך דער צייט נאָך. פאַרגעסט ניט דעם אַדרעס — מיר האָבן נאָר איין סטאָר

ROYAL SHOE STORE
836 Main St. Winnipeg

וואַנצן און קאַקראַוטשעס

פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

לייענט "דאָס אידישע וואָרט" אייער איינענע צייטונג. נערוויקס אין אונ־זער איינענער שפּראַך, פאַר אונזערע איינענע אינטערעסן פאַרשפּרייט אין אַלע אידישע היימען פון ווינניפּעג און מערב קאַנאַדע.

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL

היים און אָפּיס פאַרניטשער פאַרלאַנגט פאַר מזומן געלט.

KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

GIBBONS UPHOLSTERY & METAL WORKS

צוזאַמענשטויס אַרבעט א ספּעשעלטי עקספּערט אַרבעט

ראַדיאַיטערס, באַדי אַרבעט, מאָפּס,

אפּהאָלסטערי

144-6 Fort St., cor. York
Phone 22 667

שדכנים ביורא

ליידיס און דזשענטלמען פון יערן עלטער און קלאַס. אייניקע מיט געלט און היימען, נאָר זיי זיינען איינזאַם; פּריוואַ־טע ערנסטע שידוכים אַראַנזשירט. שטרייגנ־נעהיים. זייער קליינע שדכנות געלט. קומט אָדער שרייבט — די סענטראַלער, רום 2, 882 דאַנאַרד סט., 4 סיידן פון נאָסר דיים עוועניו.

מעדיצינישער מאַסאַזש

פרס. ה. עדעלסאָנאָוויץ, פּראָפעסיאָנעלע מאַסאַזשיסטן, אויסגעבלאָזענער דערפאָלג אין באַהאַנדלען פּאַראַליזעס און אַלע פאָרמס פון רומאַטיזם.

838 SOMERSET BLOCK
Ph. 88 066 Res. 56 766

CAMPBELL BROS.
MARBLE & GRANITE CO.

מיר פּספּעציאַליזירן זיך אין מאַכן פאַר־שיידענע אידישע מצבות — זעט אונ־זער אויסשטעלונג אייזדער איר באַ־שטעלט ערגעץ אַנדערש. אונזערע פּריינז זיינען זייער מעסיקע.

90 Hespeler Ave., Phone 501 495

מאָוויינג פּעקינג
קרייטינג שיפּינג

25 817 — מינימום — 25 817
National Cartage & Storage Ltd.

ב. הערמאַן, 492 סעלקירק עווע. אַנט־קען אַרעצקיס סטאָר. ערשט קלאַסי־קער זייגערמאַכער און גאָלדשמיד. אַרבעט נעמאַכט צו ספּעציע פּריינז.

מיר האָבן קאַרס וואָס פאָרן יערן מאַג אין אַלע דירעקשאָנס

מאָטאָר טריסטן

מאַכט אייערע רעזערוואַציעס אין פאַראויס.

AUTO TRANSPORTATION BUREAU
382 Donald St. Phone 86 139

שפּיץ פעקלאַך קיין רוסלאַנד

צוליב די נייע רעגולאַציעס ווערן שפּיץ פעקלאַך צוגעשטעלט צו אייערע פריינט פריי פון דיוטי. קומט אַריין אָדער שרייבט פאַר א פרייזן ליסט צו:

G. P. FRIESON
178 Burrows Ave., Winnipeg, Man.

העמסטיטשינג

נעמאַכט צו מעסיקע פּריינז.
זיך וועגן אין 408 באַיר עוועניו
טעלעפאָן 054 038.

ארבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט א מאַן—איך האָב א גוטע פּראָפּאָזיציאָן פאַר א מאַן מיט א לעיִ מאַרעל 4 מיין סעראַן. זיך וועגן צווי־שען 5 און 8 נ. מ. אין 508 סקאָט בילדינג, 272 מיין סטריט.

א אידישע אָרגאַניזאַציע פאַרלאַנגט א פעאיקע סטענאָגראַפיסטן און בוקקי־פּערן. אַרבעטס שטונדן בלויז א האַלבן טאָג. פערמאַנענט שטעלע. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באָקס 7212.

:: צו קאַרקויפן ::
FOR SALE

צו פאַרקויפן א 6 רום הויז, פולי מאָ־דערן, אין פּוירסט קלעס קאָנדיציאָן, זיך וועגן אין 148 אלפרעד עוועניו אויסט פון מיין סטריט.

$2.400 (1.800$ קעש—$600 מאָרט־געדזש), קויפט א 6 רום פולי מאָדערן הויז, 357 אַבערדין עוועניו. טעלעפאָ־נירט צום איינגנטימער 792 54.

געשעפט געלעגנהייטן

צו איבערגעבן א סטאָר אין פיקס־טשורס מיט א וואוינונג פון 4 רומס. דאַרף האָבן $300 קעש. בייליק רענט. זיך וועגן אין 711 סעלקירק עוועניו.

צו פאַרקויפן א סעפּאַנד האַנד סטאָר מיט סטאָק אָדער אָן סטאָק, א גרויסער סטאָק. זיך וועגן אין 213 לאַגאַן עוו.

:: צו פאַרלענטן ::

צו פאַרלענטן סוויטס

פלאָרא קאָורט, 220 פלאָרא, 3 און 4 רום סוויטס, אין ערשט קלאַסיקן אַפּאַרטמענט. רענט $27 ביז $40. קלייך בלאָק, מאָדערנער בלאָק, 395 סעלקירק עוועניו, 3 רום סוויטס, $32.50; 4 רום סוויטס $38.

סטאָר אויף קאָרנער סעלקירק און פּאַוועס, גרויסע ליכטיקע סטאָר, גוט פאַר אירגענד וועלכן געשעפט. רענט זייער מעסיק.

ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

צו פאַרלענען 1 אָדער 2 געפּוירנישטע רומס. זיך וועגן אין 645 מיין סטר., 304 באַ אַלאַרד בלאָק. טעל. 754 22.

אין 24 שעה

שיין און צוציענד

ביי

"דאָס אידישע וואָרט"

מיר האָבן אַן אויסוואָל פון הונדערטער קאָסטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באַצירן די פּאַסטערס

מיר טוען די גאַנצע אַרבעט

שיקט אונז בלויז אַריין די פּרייזן פון די אַרטיקלען וועלכע איר ווילט אַרויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאַר אייך דאָס איבעריקע

שרייבט אין וועלכער שפּראַך איר ווילט צו

THE ISRAELITE PRESS LIMITED
165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409

אין פּלאַנטער פון לעבן . . .

א העכסט שפּאַנענדער מאָמענט פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון מ. ס.

(פאָרזעצונג)

נער האָט אויסגעשטרעקט צו איר א שוואַכע האַנט און האָט זי צוגעצויגן צו זיך. ער האָט עפּעס צעמורמלט מיט די ליפּן אָבער רעי האָט ניט געקאָנט פאַרשטיין וואָס ער זאָגט.

— וואָס איז אייך געווען? דער קאָפּ האָט זיך פאַרדרייט? — האָט זי איבערגעפרעגט. זי האָט צוגערוקט א ביינקל און האָט זיך אוועקגעזעצט לעבן אים. דורך דער גאַנצער צייט האָט נער ניט אַרויסגעלאָזט איר האַנט פון זיינער.

זי האָט שטילערהייט געקוקט אויף זיין פּנים. וואָס איז געווען בלאַס און אויגן. זי האָט צוגעלייגט די האַנט צו זיין שטערן און האָט אים מיט מיטגעפיל אַריינגעקוקט אין די אויגן.

— איך דאַנק אייך, — האָט ער שוואַך אַרויסגערעדט, — וואָס איר זענט געקומען.

וואַרימע טרערן זיינען גערונען פון זיינע אויגן. רעי האָט מיט איר ווייס טיכל די טרערן אָפּגעוישט און האָט מיט ליבלאַכע ווערטער אים באַרו־איקט;

— פילט איר איצט בעסער! טוט אייך קיין זאַך ניט ווי? — האָט זי געפרעגט.

מר. נער האָט געקרעכצט. ניין, עס טוט אים קיין זאַך ניט ווי, נאָר דאָס האַרץ...

—א דאָקטאָר איז געווען ביי אייך?

— האָט רעי געפרעגט.

— ניין, פ'דאַרף ניט קיין דאָקטאָר — האָט נער געזאָגט, — איך פיל שוין בעסער...

— אָבער וואָס איז אייך געווען?— האָט רעי ווייטער געפרעגט.

—איך ווייס ניט. איך ווייס ניט.

— ס'איז אייך פּלוצים ניט גוט געוואָרן?

נער האָט לייכט געשאָקלט מיט דעם קאָפּ אויף יאָ.

— ווען איז דאָס געווען?

— פריער.

— איך זענט דאָך געשטאַנען אין טיר די נאַנצע צייט.

— יאָ, איך האָב געהערט דאָס שפּי־לען און דעם יונגערמאַן.

—אפשר האָט זיין שפּילן אויף אייך אַזוי געוויִרקט? — האָט רעי אויס־אייסגעפאַרשט.

נער האָט געשווינגן.

— אָדער אפשר האָט די פאַרשטיק־טע לופט אין צימער אויף אייך גע־ווירקט?

— נער האָט ווידער ניט געענט־פערט. ער האָט די נאַנצע צייט געהאַל־טען רעיס האַנט און האָט זי צוגעטראַ־גען צו זיין האַרץ און האָט זי שטאַרק געדריקט צו זיך.

רעי האָט געקוקט אויף אים דורך טרערן.

— וואָס איז אייך, אַלטער פריינט?

נער האָט מיט א שוואַכער שטימע געענטפערט:

— אָט דאָ... אָט דאָ... האָב איך א וויי־טאָג...

און ער האָט ווייטער געדריקט איר האַנט צו זיין ברוסט.

— וואָס טוט אייך וויי, מר. נער!

— האָט רעי געפרעגט.

— דאָס האַרץ... דאָס האַרץ...

— אָבער איצט פילט איר בעסער? נער, אַזוי ווי ער וואָלט די לעצטע פראַגע ניט געהערט, האָט ווייטער גע־רעדט.

— ס'איז מיר פינסטער געוואָרן אין די אויגן. איך האָב געפילט אַז איך פאַל... אַזוי ווי אונטער מיינע פיס וואָלט זיך געעפנט א טיפער אָפּגרונט... אַן אָפּגרונט אַן א סוף... איך האָב גע־פילט, אַז איך פאַל, אַז אַן קיינער קאָן מיך פון פאַלן ניט אָפּהאַלטן... איך האָב געמיינט אַז מיין סוף קומט...

— אַרימער פריינט... — האָט רעי איקט;

מיט באַדויערן אויסגערופן.

מר. נער האָט זיך פּלוצים אויפגע־זעצט, און קוקנדיק צייך דער מיידל אין די אויגן, האָט אויסגערופן:

— אין דער שפּילער — ער איז... ער איז בען קריידער?...

שפּיל־געוועב

א שווערע נאַכט האָט מר. נייטן נער פאַרבראַכט, לייגנדיק דאָרט אויף דער קאַנאַפּע, אין דעם הינטערשטן צימער פון רעסטאָראַן. זיין קאָפּ האָט געגלייט און זיין מאַרך אין געווען אָנ־געצונדן. אויסערלאַך אָבער איז ער גע־ווען רואיק. ער האָט אפילו געבראַוווט זיך אויפשטעלן, ניין אהיים, צו זיך אין צימער, אָבער די פיס האָבן אים ניט געדינט. דער קאָפּ האָט זיך כוראַ'דיק נעדרייט און פאַר די אויגן האָט גע־שווינדלט. ער איז אַן כח צוריק אוועק־געפאַלן אויף דער קאַנאַפּע.

— איך זענט שוואַך, מר. נער — האָט רעי געערדט צו אים, — איך וועל רופן א טעקסי און אייך פירן אהיים...

— ניין, ניין, מ'דאַרף ניט... — האָט נער אויסגערופן. ער האָט זיך צוריק אוועקגעלייגט אויף דער קאַנאַפּע און האָט מיט א מעלאַנכאָלישן בליק גע־קוקט אויף דער מיידל.

—איך דאַנק דיר רעי, פאַר דיין ליבלאַכקייט, פאַר דיין גוטסקייט צו מיר. איך וועל קיינמאָל ני